

was al duidelijk dat de *Wehrmacht* in de Ardennen de Maas niet zou bereiken, laat staan overschrijden, en, meer nog: in het midden van die maand bleek uit de communiqués van het *Oberkommando der Wehrmacht* dat het Rode Leger dat de Duitsers al had gedwongen, Griekenland en de gehele Balkan te ontruimen, nu ook de Duitse stellingen in Polen had doorbroken en van de Weichsel snel oprukte naar de Oder, tot vrij dicht bij Berlijn.

Het Rode Leger in opmars

In de zomer van '44 was het hoofddoel van het Rode Leger geweest, de sterke *Heeresgruppe Mitte* uit te schakelen die de weg naar Polen en Oost-Pruisen versperd hield. Nadat de Russische strijdkrachten begin juni eerst de Finnen hadden gedwongen, al het gebied dat zij als Duitslands bondgenoten hadden veroverd, prijs te geven, zetten zij op 22 juni (precies drie jaar nadat Hitler de Sowjet-Unie had overvallen) een ongekend krachtig offensief in tegen de *Heeresgruppe Mitte*; eind juli stonden zij dicht bij de Poolse hoofdstad, Warschau, en begonnen zij bezuiden die stad met de vorming van een groot bruggehoofd over de Weichsel van waaruit in een later stadium een nieuw offensief zou worden ingezet. Het Russische opperbevel was in die tijd daarnaast voornemens, dwars door de Karpathen de Hongaarse laagvlakte binnen te dringen maar dat plan werd eind augustus opgegeven toen bleek dat in Roemenië zo snelle vorderingen werden gemaakt dat het beter leek, Boedapest van daar uit te naderen.

Al deze Russische successen hadden belangrijke politieke gevolgen. In de laatste week van augustus verloor Duitsland drie bondgenoten: Finland verklaarde zich tot onderhandelingen met de Sowjet-Unie bereid (een Russisch-Finse wapenstilstandsovereenkomst werd midden september ondertekend), in Roemenië kwam de met Duitsland verbonden regering-Antonescoe ten val en de Bulgaarse regering zegde het bondgenootschap met Duitsland op. Bovendien werd eind augustus in Hongarije een nieuwe regering gevormd die er kennelijk ook al naar zou streven zich van Duitsland los te maken, en brak in Slowakije een grote opstand uit waarbij de opstandelingen aanvankelijk ca. de helft van het land in handen kregen. Twee maanden duurde het voordat de Duitsers de belangrijkste punten in Slowakije weer in handen hadden – eenzelfde tijd hadden zij nodig om in Warschau de opstand van het Poolse On-